

DERINIMO PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. I-1113 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. I-1428 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR SU JAIS SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ

Dėl Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo Nr. I-1113 pakeitimo įstatymo projekto ir su juo susijusių įstatymų projektų

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie pastabų ir pasiūlymų įvertinimą
Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, 2023-03-01, Nr. 12-01-322	<p><i>Dėl Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo pakeitimo įstatymo projekto</i></p> <p>Siūlomu pakeitimu išplečiama Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo (toliau – VIIIVĮ) apimtis – įtraukiamos ir valstybės valdomos įmonės. Tai reiškia, kad, be kita ko, valstybės valdomos įmonės, atitinkančios VIIIVĮ 43² straipsnio 2 dalyje nustatytus kriterijus, įgyja pareigą naudotis Saugioju tinklu, o Saugiojo tinklo tvarkytojas privalo šioms valstybės valdomoms įmonėms neatlygintinai teikti standartines Saugiojo tinklo paslaugas. Manome, kad teisinis reguliavimas sukeltų neįvertintas teises pasekmes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) neatlikus papildomos analizės, sunku pasakyti, kiek valstybės valdomų įmonių šiuo metu atitinka VIIIVĮ 43² straipsnio 2 dalyje nustatytus kriterijus, todėl tiksliai nežinoma siūloma teisinio reguliavimo apimtis; 2) Saugiojo tinklo paslaugų teikimas valstybės valdomoms įmonėms galimai sukeltų papildomą finansinę ir administracinę naštą Saugiojo tinklo tvarkytojui, tačiau neatlikta skaičiavimų, kiek papildomų biudžeto lėšų reikėtų skirti Saugiojo tinklo tvarkytojui; 3) neatliktas teisinio reguliavimo poveikio konkurencijai vertinimas – nežinoma, kokią poveikį konkurencijai turėtų ūkio subjektų galimybės vykdyti ūkinę veiklą apribojimas uždraudžiant daliai valstybės valdomų įmonių teikti elektroninių ryšių paslaugas, taip pat kokią poveikį konkurencijai turės ūkio subjektams teikiama parama, neatlygintinai teikiant elektroninių ryšių paslaugas. <p>Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, manome, kad siūlomas VIIIVĮ pakeitimo projektas turėtų būti papildomai įvertintas visais šiais aspektais, prireikus ieškoma galimų teisinio reguliavimo alternatyvų, todėl šiuo projektu siūlome nesvarstyti VIIIVĮ 1 straipsnio 3 dalies priešpaskutinio sakinio keitimo.</p>	<p>Neatsižvelgta. Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo pakeitimo įstatymo projektas siekiant suderinti šio įstatymo nuostatas su keičiamomis Viešojo administravimo įstatymo nuostatomis. Būtent Viešojo administravimo įstatymo pakeitimo įstatymo projekte yra numatoma <i>galimybė</i> suteikti viešojo administravimo įgaliojimus valstybės valdomoms įmonėms. Numatyti, kiek tokių valstybės valdomų įmonių gali būti ateityje, nėra galimybės, kaip nėra galimybės numatyti, kiek bus viešojo administravimo įgaliojimus turinčių biudžetinių įstaigų, viešųjų įstaigų (kurios galbūt atitiks ir Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo 43² straipsnio 2 dalyje nustatytus kriterijus), asociacijų ir kitų Viešojo administravimo įstatyme nurodytų viešojo administravimo subjektų.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad, pagal Viešojo administravimo įstatymo pakeitimo įstatymo projekte siūlomą teisinį reguliavimą, valstybės valdomoms įmonėms galės būti suteikiami viešojo administravimo įgaliojimai atlikti funkcijas tik Viešojo administravimo įstatymo 6 straipsnio 2 ir 3 punktuose nustatytoje viešojo administravimo srityse (t. y. priimti administracinius sprendimus ir teikti administracines paslaugas) ir tik tais atvejais, kai pagrindžiama, kad nėra valstybės ar savivaldybių institucijų ar įstaigų, kurioms šie įgaliojimai gali būti suteikti, ir kai tokie įgaliojimai yra tiesiogiai susiję su tų valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių veiklos tikslais. Taigi tai nebūtinai reikš, kad jos automatiškai</p>

		atitiks ir Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo 43 ² straipsnio 2 dalyje nustatytus kriterijus, nes ne visų administracinių paslaugų teikimas ar administracinių sprendimų priėmimas gali būti prilygintas gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų (valstybės funkcijų, kurių neatliekant kyla grėsmė valstybės ir visuomenės saugumui ir stabilumui) atlikimui.
Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, 2023-03-08, Nr. (1.6Mr) 2T-262	<p><i>Dėl Viešojo administravimo įstatymo pakeitimo įstatymo projekto</i></p> <p>9. VAĮ pakeitimo projekto 5 straipsniu keičiamo Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAĮ) 5 straipsnio 2 dalies 4 punkte numatyta, kad valstybės ar savivaldybių valdomoms įmonėms gali būti suteikiami įgaliojimai atlikti funkcijas šio įstatymo 6 straipsnio 2 ir 3 punktuose nustatytose viešojo administravimo srityse ir tik tais atvejais, kai pagrindžiama, kad nėra valstybės ar savivaldybių institucijų ar įstaigų, kurioms šie įgaliojimai gali būti suteikti, ir kai tokie įgaliojimai yra tiesiogiai susiję su tų valstybės ar savivaldybių valdomų įmonių veiklos tikslais.</p> <p>Vertinant šią nuostatą, išlieka aktuali ir turi būti atsižvelgta į Teisingumo ministerijos 2022 m. rugsėjo 2 d. išvados Nr. (1.6Mr) 2T-1307 18 pastabą ir 2022 m. lapkričio 7 d. išvados Nr. (1.6Mr) 2T-1525 21 pastabą dėl valstybės ar savivaldybių valdomų įmonių atliekamų funkcijų. Nesutinkame su Vidaus reikalų ministerijos prie Projektų pridėtoje derinimo pažymoje pateiktais argumentais, kad VAĮ pakeitimo projektu viešojo administravimo subjektų ratas plečiamas tik ta apimtimi (t. y. valstybės ir savivaldybių valdomomis įmonėmis), kiek reikalinga užtikrinti sklandų Valstybės valdomų įmonių pertvarkos ir valdymo centralizavimo priemonių plano, kuriam pritarta pasitarime, įgyvendinimą (Vyriausybės 2021 m. lapkričio 10 d. pasitarimo protokolo Nr. 59 2 klausimo 8 punktas). Teisingumo ministerijos nuomone, siekiant sklandžiai įgyvendinti valstybės valdomų įmonių pertvarką, būtina užtikrinti visų reikalingų funkcijų, tame tarpe ir administracinio reglamentavimo, atlikimą. Priešingu atveju, valstybės ar savivaldybės valdomos įmonės, kurios yra viešojo administravimo subjektai, negalės rengti norminių teisės aktų projektų ir priimti norminių administracinių aktų, kurie yra reikalingi tinkamam viešojo administravimo funkcijų vykdymui. Atsižvelgiant į tai, VAĮ pakeitimo projekto 5 straipsniu keičiamo VAĮ 5 straipsnio 2 dalies 4 punktas tikslintinas, papildant nuoroda ir į VAĮ 6 straipsnio 1 punktą.</p>	<p>Neatsižvelgta. Atkreipiame dėmesį į tai, kad viešasis administravimas yra viena iš pagrindinių veiklų, kuriomis yra tenkinami viešieji interesai. Tai aiškiai pagrindžia ir Viešojo administravimo įstatyme įtvirtintos viešojo administravimo sritys, ir šias sritis reglamentuojančios nuostatos.</p> <p>Pagal Civilinio kodekso 2.34 straipsnio nuostatas, viešiesiems interesams tenkinti yra steigiami viešieji juridiniai asmenys. Privačiųjų juridinių asmenų tikslas – tenkinti privačius interesus. Pagal Akcinių bendrovių įstatymo 2 straipsnio 2 dalį, akcinės bendrovės ir uždarnosios akcinės bendrovės (kartu ir jų dukterinės bendrovės) yra privatūs juridiniai asmenys. Manome, kad tiek viešieji, tiek privatieji juridiniai asmenys turėtų būti steigiami atsižvelgiant į įstatymo jiems nustatytą veiklos tikslą.</p> <p>Taip pat atkreipiame dėmesį, kad administracinis reglamentavimas, t. y. norminių administracinių aktų leidyba, yra siejamas su teisių ir pareigų nustatymu šį reglamentavimą vykdančiam subjektui nepavaldžių asmenų atžvilgiu (pagal Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 9 dalyje pateiktą apibrėžtį, norminiu administraciniu aktu yra laikomas viešojo administravimo subjekto priimtas daugkartinio taikymo teisės aktas, nustatantis elgesio taisyklės, skirtas individualiai neapibrėžtai asmenų grupei. Manome, kad tokia veikla nėra susijusi su privataus intereso tenkinimu.</p> <p>Todėl pritarti siūlymui dar labiau išplėsti viešojo administravimo subjektų ratą subjektais, kurių paskirtis nėra siejama su viešųjų interesų tenkinimu, taip pat numatyti galimybę šiems subjektams suteikti viešojo administravimo įgaliojimus vykdyti administracinį reglamentavimą, negalime</p>

<p>10. Siūlytina pakartotinai įvertinti derinimo pažymoje cituojamas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos 2022 m. spalio 27 d. išvadoje Nr. 2-4485 įvardytas problemas dėl galimų ES teisės aktų ir nacionalinių teisės aktų kolizijų, susijusių su viešojo administravimo įgaliojimų suteikimu viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojui, ir būtinybės suteikti viešojo administravimo įgaliojimus platesniam subjektų ratui. Susisiekimo ministerija siūlo išplėsti viešąjį administravimą vykdančių subjektų ratą, apimant ne tik valstybės valdomas įmones, tačiau ir valstybės valdomų bendrovių dukterines akcines ir uždariasias akcines bendroves suteikiant administracinio reglamentavimo įgaliojimus, kai tą numato Europos Sąjungos teisės aktai. Kaip pažymi Susisiekimo ministerija 2012 m. lapkričio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2012/34/ES, kuria sukurama bendra Europos geležinkelių erdvė (nauja redakcija), imperatyviai nurodoma, kad geležinkelių infrastruktūros valdytojui turi būti suteikti įgaliojimai vykdyti administracinį reglamentavimą (Direktyvos 2012/34/ES 46 straipsnio 4 ir 5 dalys).</p> <p>Pažymėtina, kad tuo atveju, jeigu kyla nacionalinio teisės akto nuostatos ir ES teisės normos kolizija, privalo būti vadovaujamasi ES teisės viršenybės principu (sprendimai <i>Costa/ENEL</i>, ECLI:EU:C:1964:66; <i>Simmenthal</i>, ECLI:EU:C:1978:49, para. 22-24), pagal kurį privalėtų būti taikomos ES teisės akto nuostatos, o prieštaraujantis nacionalinis teisės aktas – atidedamas į šalį. Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką, ES teisės viršenybės principas ne tik lemia automatišką bet kokių ES teisės normoms prieštaraujančių galiojančių nacionalinės teisės aktų netaikymą, tačiau taip pat tiek, kiek tos nuostatos yra kiekvienos iš valstybių narių teritorijoje galiojančios teisinės sistemos sudedamoji dalis bei yra viršesnės, jos užkerta kelią priimti naujus nacionalinės teisės aktus, kurie būtų nesuderinami su ES teisės nuostatomis (<i>Simmenthal</i>, ECLI:EU:C:1978:49, para. 17). ES teisės aktai gali tiek tiesiogiai, tiek įpareigodami valstybes nares priimti atitinkamą nacionalinį reguliavimą, sudaryti tokią situaciją, kai atitinkamą norminį administracinį aktą turės priimti ir juridinis asmuo, kuris vykdo konkrečią veiklą ar atlieka konkrečią funkciją, nepriklausomai nuo jo formos. Todėl siekiant išvengti galimų ES teisės aktų ir nacionalinių teisės aktų kolizijų, siūlytina pakartotinai apsvarstyti Susisiekimo ministerijos siūlymus tobulinti VAI pakeitimo projektą suteikiant viešojo administravimo įgaliojimus platesniam subjektų ratui kai tai susiję su ES teisės aktuose nustatytų reikalavimų įgyvendinimu.</p>	<p>Neatsižvelgta. Žr. aukščiau esantį Teisingumo ministerijos pastabos įvertinimą.</p>
--	---

Dėl Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo Nr. 1-1428 pakeitimo įstatymo ir su juo susijusių įstatymų projektų

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie pastabų ir pasiūlymų įvertinimą
Susisiekimo ministerija, 2023-03-07, Nr. 2-869	1. Įstatymo projekto 2 straipsnyje įtvirtinta, kad viešojoji įstaiga – tai pagal šį Įstatymą ir kitus įstatymus įsteigtas pelno nesiekiantis ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas – tenkinti viešuosius interesus teikiant viešąsias paslaugas ir (ar) vykdant kitą visuomenei naudingą veiklą. Įstatymo projekto 5 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybė ar savivaldybės gali būti viešųjų įstaigų, kurios teikia viešąsias paslaugas ir (arba) turi viešojo administravimo įgaliojimus, steigėjomis, savininkėmis ar dalininkėmis. Abejotina, ar Įstatymo projekte įtvirtintas ribojimas, kokiais atvejais valstybė gali būti viešosios įstaigos savininke, yra pagrįstas. Manome, kad turėtų išlikti galimybė valstybei būti viešosios įstaigos savininke ir tais atvejais, kai viešosios įstaigos veikla prisideda prie viešųjų interesų tenkinimo, kadangi valstybės funkcijos ar įsipareigojimai valstybei pasireiškia nebūtinai teikiant viešąsias paslaugas ar turint viešojo administravimo įgaliojimus ¹ .	Neatsižvelgta. Laikomės nuomonės, kad tiek valstybės, tiek ir savivaldybės dalyvavimas viešosiose įstaigose turi būti tikslingas, nešantis naudą valstybei ar savivaldybei bei visuomenei, o tam yra būtini iš anksto apibrėžti konkretūs kriterijai, kada valstybė ar savivaldybė gali steigti viešąją įstaigą ar joje dalyvauti. Įstatymu siekiama keisti situaciją, apie kurią yra konstatavusi ir Valstybės kontrolė ² , kad valstybės viešosios įstaigos kuriamos siekiant suinteresuotiems asmenims gauti finansavimą, turtą ar kitų lengvatų, už kontrolę atsakingų nėra, valdymas neskaidrus ir neefektyvus. Valstybė steigti viešąsias įstaigas gali neribotai, tačiau po to pasitraukti iš tokių įstaigų valstybei būna sunku. Mūsų manymu, viešųjų interesų tenkinimas negalėtų būti įvardijamas kaip kriterijus, kuriam esant valstybė ar savivaldybės galėtų steigti viešąją įstaigą ar joje dalyvauti, nes jam trūksta konkretumo ir apibrėžtumo.
Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (pastaba gauta el. paštu)	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, pakartotinai apsvarsčiusi Viešųjų įstaigų įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, teikia šią pastabą ir siūlo Viešųjų įstaigų įstatymo projekto 1 str. 3 d. dėstyti taip: „3. Šio Įstatymo nuostatos valstybinėms mokslo ir studijų institucijoms, valstybinėms ir savivaldybių profesinio mokymo įstaigoms ir kitoms švietimo įstaigoms, kurių teisinė forma yra viešojoji įstaiga, Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos viešosioms įstaigoms taikomos tiek, kiek Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas, Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas ir Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas nenustato kitaip.“	Atsižvelgta iš dalies. Įvertinus gautą pastabą, atsisakyta Įstatymo viršenybės kitų įstatymų atžvilgiu (t. y. anksčiau buvusios Įstatymo 1 straipsnio 2 dalies – „Jei kituose įstatymuose nustatytas viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, steigimo, valdymo, veiklos, pertvarkymo ar pabaigos ypatumų, valstybės bei savivaldybių dalyvavimo viešosiose įstaigose pagrindų reglamentavimas prieštarauja šiam įstatymui, taikomas šis Įstatymas, jeigu šiame Įstatyme

¹ Elektroninių ryšių įstatymo 42 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad valstybė plėtoja viešąją sparčiojo plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą vietovėse, kuriose jos nėra ar kuriose nėra konkurencijos teikiant sparčiojo plačiajuosčio ryšio paslaugas. Šiam valstybės įsipareigojimui vykdyti buvo įsteigta viešojoji įstaiga „Plačiajuostis internetas“. Nors ši viešojoji įstaiga ir neteikia viešųjų paslaugų ir neturi viešojo administravimo įgaliojimų, tačiau jos paskirtis kurti ir valdyti plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą, teikti kokybiškas didmenines plačiajuosčio ryšio paslaugas komerciškai nepatraukliose gyvenvietėse.

² 2021 m. balandžio 6 d. valstybinio audito ataskaita Nr. VAE-3 „Valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių bei viešųjų įstaigų valdysena“; 2017 m. balandžio 25 d. valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2017- P- 10-9-11.

	<p>Atsižvelgiant į tai, kad Švietimo įstatymas yra specialusis įstatymas, reglamentuojantis visų Lietuvoje veikiančių švietimo įstaigų veiklą, manome, kad prie išimties turi būti numatomos ne tik profesinio mokymo įstaigos, mokslo ir studijų institucijos, bet ir visos likusios švietimo įstaigos. Tokiu atveju visų švietimo įstaigų veikla (pavyzdžiui vadovo skyrimas, kvalifikaciniai reikalavimai ir pan., kurie yra išsamiai reglamentuoti Švietimo įstatymo 59 str. ir jį įgyvendinančiuose teisės aktuose) būtų reglamentuojama pagal specialiuosius jų veiklą nustatančius įstatymus. Nenustačius šios išimties, susidarytų ydinga situacija, kai pvz. savivaldybei priklausanti bendrojo ugdymo mokykla, kuri yra biudžetinė įstaiga vadovą skirtų vadovaujantis Švietimo įstatymo nuostatomis, tuo tarpu, tokia pati bendrojo ugdymo mokykla, kurios teisinė forma viešoji įstaiga ir savivaldybė įgyvendina savininko/dalininko teises ir pareigas, vadovo skyrimui turėtų taikyti Viešųjų įstaigų įstatymo nuostatas.</p>	<p>nenustatyta kitaip.“). Siekiant teisinio aiškumo ir išvengti pastaboje minimos įdingos situacijos, Įstatymo 1 straipsnis papildytas nauja 2 dalimi, nurodančia, kad Įstatymo nuostatos viešosioms įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja kiti įstatymai, taikomos tiek, kiek kiti įstatymai nenustato kitaip.</p> <p>Nepritariame išimties visoms švietimo įstaigoms numatymui Įstatymo 1 straipsnio 6 dalyje (anksčiau buvusioje 3 dalyje) – šioje dalyje minimoms švietimo įstaigoms išimtis dėl atskirų, pagrinde su valdysena susijusių Įstatymų straipsnių numatyta atsižvelgiant į jų valdymo specifiką (pvz. tiek mokslo ir studijų institucijose, tiek profesinėse įstaigose yra sudaromi jų veiklą ir valdymą reglamentuojančiuose specialiuosiuose įstatymuose įtvirtinti ne tik vienasmeniai, bet ir kolegialūs valdymo organai (pvz. profesinio mokymo įstaigų tarybos, universitetų tarybos ir senatai). Reikalavimas mokslo ir studijų institucijose, profesinėse įstaigose steigti valdybas, šalia jau veikiančių kolegialių valdymo organų, būtų perteklinis, neaišku, kaip valdyba būtų inkorporuojama į jau nusistovėjusią, įstatymais reglamentuotą tokių įstaigų valdysenos sistemą, koks būtų valdybos santykis su kitais minėtų įstaigų kolegialiais valdymo organais. Šie aspektai, mūsų manymu, nėra aktualūs likusioms švietimo įstaigoms (jose yra vienasmenis valdymo organas – direktorius, o kolegialių valdymo organų nėra (tik savivaldos organai). Be to, atsižvelgiant į Įstatymo 14 straipsnio nuostatas, švietimo įstaigoms, kaip veikiančioms vienoje valdymo srityje, valdybų sudarymas bet koku atveju nebūtų privalomas (nebent švietimo įstaigą (bendrojo ugdymo mokyklą) nuspręstų steigti dvi savivaldybės arba valstybė kartu su savivaldybe).</p>
--	--	---